

**Kukkamaaria Mäkimarttunen
Liisa Kari**

Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveystieteiden AMK-tutkinto
Sairaanhoitaja (AMK), diakoninen hoitotyö
Opinnäytetyö, 2021

HUUMESEULA LAPSELLE

Näytteenoton opetusvideo hoitohenkilökunnalle

TIIVISTELMÄ

Kukkamaaria Mäkimarttunen

Liisa Kari

Huumeseula lapselle, näytteenoton opetusvideo hoitohenkilökunnalle

26 sivua ja 5 liitettä

Kevät, 2021

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysalan AMK-tutkinto

Sairaanhoitaja (AMK), diakoninen hoitotyö

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tehdä opetusvideo huume-seulan oikeaoppisesta näytteenotosta Villa Juniorin lastensuojeluyksikköön, jossa toteutetaan päihde-kuntoutusta 15- 17 vuotiaille lapsille. Työn tarkoituksena oli tehdä opetusvideo huume-seulan virtsanäytteestä henkilöstölle, jotka ottavat näytteitä omaamatta bioanalyytikon tai laboratoriohoitajan ammattinimikettä. Opetusvideolla lisättiin sekä varmistettiin henkilökunnan osaamista huume-seulan näytteenotossa sekä tulosten tulkinnessa entisestään ja annettiin henkilökunnan käyttöön avaimet lap-sen kokonaisvaltaiseen kohtaamiseen sekä henkisen tuen tarpeeseen. Opetus-videolla yhtenäistettiin Villa Juniorin henkilökunnan työskentelytapoja ja varmis-tettiin sekä oikea näytteenottotapa, että varmisteputkien sinetöinti ja kuljetus la-boratorioon. Opetusvideolla edistettiin opiskelijoiden ja uusien työntekijöiden pe-rehdyttämistä yksikköön.

Lainsäädännölliset perusteet ovat tärkeä osa opinnäytetyötä, johon teoriaosuus pohjautuu. Lait ja asetukset ohjaavat henkilönkatsastusta ja henkilökunnalla on opinnäytetyön myötä riittävästi tietoa oikeuksistaan sekä lapsen oikeuksista tilan-teessa. Opinnäytetyössä käydään läpi henkilökunnan oikeus seuloa lapsi sekä yleisimmät positiivisesta huume-seulasta seuraavat rajoituspäätökset.

Opinnäytetyön aineisto sisältää luvut huumetietoudesta sekä yleisimmistä huu-mausaineista. Lastensuojeluyksikön työntekijöiden tärkeänä työtehtävänä ja am-matillisena osaamisena pidetään huume-aine-tietoutta sekä osaamista tunnis-taa päihtynyt lapsi. Työn teoriaosuus antoi yksikön työntekijöille tietoutta aiheesta ja tulevaisuudessa materiaalia voi käyttää uusien työntekijöiden perehdyttämi-seen, jos päihteet ovat osaamisen vieraammassa roolissa.

Opetusvideo sisältää huume-seulan oikeaoppisen ottamisen. Video annettiin yk-sikön käyttöön ja lisäohjeena videolle tehtiin kirjalliset lyhyet ohjeet, joista voi tar-kistaa tarkempia yksityiskohtia testin tekemiseen. Opetusvideo toteutettiin ilman mainintaa työelämän yhteistyökumppanista, jotta sitä voi käyttää myös muussa opetustarkoituksessa. Palautetta videosta saatiin useammalta taholta, jossa huu-meseula on osana työnkuvaa.

Asiasanat: huumetestit, henkilönkatsastus, perehdyttäminen,

ABSTRACT

Kukkamaaria Mäkimarttunen

Liisa Kari

Drug screen for a child: An instructional video for nursing staff

26 p. and 5 appendices

Spring, 2021

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree Programme in Health Care

Option in Diaconal Nursing

Registered Nurse

The purpose of the thesis was to produce an instructional video on how to do a drug screening correctly. The video was made for the child protection unit Villa Junior, which provides substance abuse rehabilitation for children aged 15-17 years. The purpose of the thesis was to make an instructional video on how to take a urine sample and test it for drugs. The target group of the video are the workers who take these samples but are not titled as bioanalysts or laboratory nurses. The video helped to establish and improve the competence of the staff in taking urine samples and analyzing the results. The goal was to give the staff instructions on how to encounter their customers and how to give them emotional guidance. The video aimed to help the staff of Villa Junior to make the ways of working consistent and make sure that the samples were taken in the correct way, including the sealing of the sample tubes and shipping them to a laboratory. This video can be used as a tool in new employee or student orientation.

The theoretical part of the thesis was based on legislation. Laws and regulations guide the staff on how to perform a physical examination to a customer. The video gives the staff enough information on both their rights as well as the rights of the customers in the situation. The workers' right to take a sample and the most common restrictions that occur when a positive drug screening is given are introduced in the thesis.

The thesis includes chapters about drug awareness and the most common drugs. The ability to recognize an intoxicated child and to have enough information on different drugs is considered to be an important skill for a worker in a child protection unit. The theoretical part of the thesis gives employees more information on the matter, and later, the material can be used as a tool of orientation for staff members who are not familiar with drug-related matters. The video demonstrates a correct way to perform a drug screening. The video was given to the child protection unit Villa Junior with short written instructions, in case more detailed information was needed. The video was created without mentioning the partner, and it can also be used for other educational purposes. Several parties who work with drug screening gave feedback on the video.

Keywords: drug screening, physical examination, introduction

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 HUUMETIETOUS	5
2.1 Huumausaineet.....	7
2.2 Huumetestien aikarajoja.....	9
2.3 Oikeus lapsen huumeseulaan.....	11
2.4 Rajoitustoimenpiteet.....	12
2.5 Lapsen kokonaisvaltainen tuki	13
3 TARKOITUS JA TAVOITTEET	15
4 LAPSEN VALMISTAMINEN HENKILÖNKATSASTUKSEEN	16
4.1 Näytteenotto ja opetusvideon sisältö	17
4.2 Yhteistyö laboratorion kanssa	20
5 TULOKSET	22
5.1 Opetusvideon julkaisun tulokset.....	22
6 POHDINTA	24
LÄHTEET.....	26
LIITE 1 Huumeseula, opetusvideo	
LIITE 2 Huumeseulan uudet ohjeet	
LIITE 3 Huumeseulan uudet ohjeet	
LIITE 4 Huumeseulan uudet ohjeet	
LIITE 5 Opetusvideon kirjalliset ohjeet	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tarkoituksena on huumeuseulan oikeaoppisen näytteenoton opetusvideon tekeminen Villa Juniorin lastensuojeluyksikköön. Yksikössä toteutetaan päihdekuntoutusta 15- 17 vuotiaalle lapsille. Villa Junior on 7 paikkainen yksikkö, jossa työskentelee lastensuojelun ammattilaisia. Tarkoituksena on tehdä opetusvideo huumeuseulan virtsanäytteestä henkilöstölle, jotka ottavat näytteitä omaamatta bioanalyytikon tai laboratoriohoitajan ammattinimikettä. Opetusvideolla lisätään sekä varmistetaan henkilökunnan osaamista huumeuseulan näytteenotossa sekä tulosten tulkinnassa entisestään ja pyritään antamaan henkilökunnan käyttöön avaimet lapsen kokonaisvaltaiseen kohtaamiseen sekä henkisen tuen tarpeeseen. Tavoitteena on yhtenäistää Villa Juniorin henkilökunnan työskentelytapoja sekä varmistaa sekä oikea näytteenottotapa, että varmisteputkien sinetöinti ja kuljetus laboratorioon. Lisäksi opetusvideota voidaan käyttää opiskelijoiden tai uusien työntekijöiden perehdytyksessä.

Opinnäytetyön aihe on laadittu yhdessä ja sen pohjalta lähestytty työelämän yhteistyökumppania, jossa työn aihe hyväksyttiin Villa juniorin toiminnasta vastaavalta henkilöltä. Aihe on tärkeä, sillä useasti näytteenottotilanteessa on myös muita ammattiryhmiä kuin sairaanhoitajia, kuten esimerkiksi sosionomeja tai lähihoitajia. Lainsäädännölliset perusteet ovat tärkeä osa opinnäytetyötä, johon teoriaosuus on pohjattu. Lait ja asetukset ohjaavat henkilönkatsastusta ja henkilökunnalla tulee olla riittävästi tietoa oikeuksistaan sekä lapsen oikeuksista tilanteessa.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa käydään läpi myös päihteiden käyttäjien henkistä tukea. Se on todella tärkeää etenkin silloin, kun muuta tukea ei ole saatavilla. Sairaanhoitaja-diakonissan koulutus antaa meille valmiudet kuulla myös henkistä hätää, esimerkiksi juuri seulojen ottamisen aikana, vaikka hetki itsessään onkin lyhyt. Pienikin toisen ihmisen hädän kuuleminen voi tuottaa helpotuksen tunnetta ja estää esimerkiksi huumeuseulojen tulosten väärentämistä. Asiakas voi kokea, että hänellä on vielä toivoa nousta yhteiskunnan tasavertaiseksi jäseneksi ja kuntoutua. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, i.a.-a.)

2 HUUMETIETOUS

Huumeiden vaikutusta on kahdenlaista: kiihottavia (stimulantteja) sekä lamaanuttavia. Kiihottavat huumeet, kuten esimerkiksi amfetamiini ja kaikki sen johdokset esimerkiksi metamfetamiini, ekstaasi ja kokaiini sekä sen johdos crack, ovat mielialaa kohottavia ja lisäävät käyttäjän vireystilaa. Lamaannuttavat huumeet, kuten heroini ja morfiini, tuovat käyttäjälleen rentouttavan ja rauhoittavan olotilan. Joidenkin huumeiden kuten vaikkapa ekstaasin vaikutuksiin kuuluvat myös aistiharhat; käyttäjä näkee ja kuulee asioita, joita ei oikeasti ole olemassa. Huume on laitton päihde ja huumeiden käyttöä voidaan tarvittaessa selvittää huumetestillä. Huumetestaukseen tarvitaan testattavan suostumus, lukuun ottamatta henkeä uhkaavia tilanteita. Huumepikatesti voidaan tehdä joko virtsasta tai syljestä. Positiivinen näyte tulee tarvittaessa varmistaa laboratorionkokein. (Tarnanen ym., 2018.)

Jokaiselle huumeriippuvuudesta kärsivälle tulisi tarjota hoitoa tai kuntoutusta. Suomessa päihdeongelmaisten hoitoa ohjaa Päihdehuoltolaki (L 41/1986). Yksi tärkeä hoitomuoto on käydä potilaan kanssa terapeutista keskustelua sekä yhdessä tekeminen. Korvaushoitoa voidaan antaa opiaattiriippuvaiselle. Lääkityksellä on mahdollista helpottaa yliannostuksesta tai vieroituksesta aiheutuvia oireita. Hoitoa varten tehdään erillinen hoitosuunnitelma, jonka tarkoituksena on määritellä hoidon tavoitteet, lääketieteellinen sekä psykososiaalinen hoito, kuntoutus ja seuranta. (Tarnanen ym., 2018.)

Lapsen päihtymistilan tunnistaminen on osana henkilönkatsastuksen taustaa. Työntekijä käyttää lapsesta näkyviä merkkejä perusteena huumeseulan ottamiselle. Eri huumausaineet aiheuttavat erilaisia ulkoisesti tunnistettavia tekijöitä lapsessa, jotka työntekijän on hyvä osata huomioida. Seuraavassa (Taulukko 1.) yleisimpiä huumausaineita ja niiden aiheuttamia vaikutuksia henkilöissä.

Taulukko 1. Huumausaineet ja niiden vaikutukset. (Punainen risti, 2019.)

Huumausaine	Vaikutukset
Kannabis	<ul style="list-style-type: none"> - silmien punoitus ja verekkyyys - nopea pulssi - sekavuus, ajatusten harhailu ja puheliaisuus - lisääntynyt ruokahalu - syrjään vetäytyminen
Stimulantit (amfetamiini, ekstaasi ym.)	<ul style="list-style-type: none"> - laajentuneet pupillit - itsevarmuus - käyminen ylikierroksilla ja arvaamattomuus - kohonnut hengitystiheys, pulssi, verenpaine ja lämpö - hikoilu - kasvilihasten jännitystila - energisyys, unettomuus, ruokahaluttomuus
Hallusinogeenit (LSD, sienet ym.)	<ul style="list-style-type: none"> - laajentuneet pupillit - olotila kiihtyneestä syvään rauhallisuuteen - sekavuus, paniikki, pahoinvointi ja pelkotilat - euforia ja tyyneys
Dissosiatiiivit (getamiini, DXM ym.)	<ul style="list-style-type: none"> - motoriset häiriöt muun muassa puuropuhe - ahdistuneisuus ja kiihtyneisyys - näkö- ja kuulohäiriöt - joskus pupillien laajentuminen - kutina

	<ul style="list-style-type: none"> - huimaus
Lääkkeet (muun muassa bentsodiatsepiini)	<ul style="list-style-type: none"> - sekava käytös - väsynyt ja raukea olo, uneliaisuus - puheen kankeus / sammaltaminen - tunteiden ailahtelut
Sedatiivit (opiaatit; heroiini, fentanyyli, morfiini, gamma, buprenorfiini ym.)	<ul style="list-style-type: none"> - supistuneet pupillit - päihtyneenä lasittunut katse ja uneliaisuus - voi aiheuttaa tajuttomuutta (gamma) - sekavuus ja verenpaineen lasku, hidastunut pulssi (gamma)
Impattavat aineet (tinnerit, lakat ym.)	<ul style="list-style-type: none"> - tokkurainen käytös, puuropuhe - toistuva nenäverenvuoto - sekavuus, aistiharhat, kaksoiskuvat - pahoinvointi - kiihtyneisyys

2.1 Huumausaineet

Kannabis on aine, jonka käyttö saattaa johtaa riippuvuuteen jatkuvasti käytettynä. Kannabistuotteita ovat marihuana, hasis sekä kannabisöljy. Marihuana valmistetaan kasvin kuivatuista lehdistä ja varsiosista, hasis pihkasta ja kannabisöljy tislamalla. Kannabista käytetään yleisimmin polttamalla, mutta sitä voidaan

käyttää myös ruuanlaittoon tai juomaan sekoitettuna. Kannabiksen välitön vaikutus voi olla lamaava tai täysin vastakkainen eli piristävä ja sosiaalisuutta lisäävä. Käyttö saattaa aiheuttaa aistiharhoja, silmien verestystä, verensokerin laskua sekä pulssin kiihtymistä. Suuret käyttöannokset saattavat aiheuttaa paniikkikohtauksia ja sekavuutta, jotka kuitenkin häviävät vaikutuksen lakattua. Päihtymystilan aikana reaktiot, motoriset ja kognitiiviset toiminnot heikkenevät. (Päihdelinkki, 2019.)

Keskushermostoa lamaavia aineita ovat opioidit esimerkiksi morfiini, buprenorfiini, heroini, unikko sekä lakka ja gamma. Opioidit aiheuttavat erittäin voimakasta psyykkistä ja fyysistä riippuvuutta. Toleranssi kehittyy nopeasti, jonka vuoksi annoskoko kasvaa. Opioideja käytetään polttamalla, suonensisäisesti tai suun kautta nautittuna. Opioidin vaikutus alkaa nopeasti ja se tuottaa mielihyvää ja lievittää kipua. Haittavaikutuksina tunnetaan muun muassa levottomuus, pahoinvointi ja sekavuus. (Salokoski, 2020, 7.)

Keskushermostoa kiihdyttäviä aineita ovat kokaiini, amfetamiini, ekstaasi, metamfetamiini sekä crack. Pitkäaikainen käyttö aiheuttaa voimakasta riippuvuutta ja toleranssi kasvaa herkästi. Aineiden käytön vaikutuksena esiintyy aggressiivisuutta, unettomuutta, sekavuutta sekä euforian tunnetta. Pitkäaikainen käyttö voi aiheuttaa myös ruokahaluttomuutta, hermostovaurioita, masennusta sekä persoonallisuuden muutoksia. Keskushermostoa kiihdyttävät aineet saattavat aiheuttaa myös psykoosia sekä skitsofreniaa. (Salokoski, 2020, 7; Päihdelinkki, 2020.)

Hallusinogeenejä ovat muun muassa LSD, sienet, designer-huumeet sekä PCP. Nämä ovat psykedeelisiä, aistimuksia sekä kokemuksia muuttavia huumeita. Toleranssi sekä psyykkinen riippuvuus kehittyy nopeasti. Näiden aineiden vaikutukset vaihtelevat ekstaasisesta tuntemuksesta kauhuun ja paniikkiin. Muita vaikutuksia hallusinogeeneillä ovat muun muassa erilaiset hallusinaatiot, verenpaineen sekä pulssin kohoaminen. Pitkäaikaisesta käytöstä saattaa seurata depressiota, psyykkisiä ongelmia sekä takauomia. (Salokoski, 2020, 7.)

2.2 Huumetestien aikarajoja

Huumausaineiden näkyminen testeissä koostuu monesta tekijästä. Tuloksiin vaikuttavat muun muassa analyysimenetelmät, käytetyt aineet, käytetyn aineen puhtaus, käytetty määrä, käyttötiheys, aika viimeisimmästä käyttökerrasta, kuinka pitkään kyseistä ainetta on käytetty, käyttötapa sekä yksilölliset piirteet kuten ruumiinrakenne. Eri aineiden toteamisajat vaihtelevat verrattain paljon. Nopeimmin katoavia aineita ovat opiaatit sekä sen johdannaiset. Pisimpään näytteessä säilyviä aineita ovat esimerkiksi kannabis sekä bentsodiatsepiinit.

Suuntaa antavasti voisi sanoa, että kannabiksen toteamisaika virtsasta voi vaihdella satunnaiskäyttäjän 1-5 vuorokaudesta, suurkäyttäjän jopa 14 vuorokauteen. Amfetamiinilla toteamisaika on 2-6 vuorokautta, heroiinin sekä morfiinin 1-2 vuorokautta. Buprenorfiini näkyy testeissä 0-1 vuorokautta ja kokaiini 1-2 vuorokautta. Bentsodiatsepiinien toteamisajat saattavat vaihdella lääkeaineesta riippuen. Esimerkkinä midatsolaami näkyy 1-2 vuorokautta, kun taas oksatsepaami 5-7 vuorokautta. Diatsepaami voi näkyä testissä jopa 21 vuorokautta. (Testerit, 2020.) Alla Käypä Hoidon listaama taulukko yleisimpien huumausaineiden aikarajoista. (Taulukko 2). Tämä on toimiva työkalu huumeseluloja ottavalle työntekijälle, jotta osataan huomioida eri näkyvyysajat sekä soveltaa tietoa edellä mainittuihin tuloksiin vaikuttaviin tekijöihin.

Taulukko 2. Huumetestien aikarajoja (Gunnar, 2018).

Käytetty aine	Pikatestillä tai muulla immunologisella testillä todettavissa virtsassa (vrk käytön jälkeen)	Todettavissa veressä (vrk käytön jälkeen)	Eliminaatio: puoliintumisaika veressä (tuntia)
Amfetamiini	2-6(-9) ¹⁾	1-3	7-34 (-enemmän; riippuu virtsan pH:sta)
Metamfetamiini	2-6(-9) ¹⁾	1-3	6-15 (-enemmän; riippuu virtsan pH:sta)
Ekstaasi (MDMA)	1-3	1-2	5-9
Kokaiini	1-4(-22) ^{1,2)}	alle 1	0,7-1,5
Opiaatit			
Heroiini			
6-asetyylimorfiini	5-34 tuntia		0,1-0,5
Morfiini	1-7		1,3-6,7
Metadoni	7-14		15-55
Buprenorfiini	1-7(-21) ¹⁾		2-4 (parenteraalinen) 18-49 (sublinguaalinen)
Fentanyyli	1-4		3-12
Dekstropropoksifeeni	4-7		8-24
Kannabis (THC)		5 tuntia ³⁾	
Suurkäyttäjä	14-(> 30) ^{1,2)}		72-312
Säännöllinen käyttäjä	5-14 ²⁾		
Satunnaiskäyttäjä	1-5 ²⁾		20-57
Passiivinen käyttäjä	0(-1) ^{2,4)}		
LSD	1-4 ²⁾	1-2	3-4
Bentsodiatsepiinit		alle 1-7	
Diatsepaami	5-9(-30) ^{1,2)}		21-37
Klooridiatsepoksidi	5-9(-30) ^{1,2)}		6-27
Oksatsepaami	5-7		4-11
Tematsepaami	5-7		3-13
Alpratsolaami	2-7		6-27
Loratsepaami	2-4		9-16
Klonatsepaamia	5-9(-30) ^{1,2)}		19-60
Midatsolaami	1-2		1-4
Triatsolaami	1-2		1,5-5
Gammahydroksibutyraatti (GHB)	0-1	5 tuntia	0,3-1,0

¹⁾ Pitkäaikaisessa käytössä korkein annosin yhdiste saattaa näkyä huomattavan pitkään virtsanäytteessä.
²⁾ Todettavissa virtsassa aineenvaihduntatuotteina (vuorokausi käytön jälkeen).
³⁾ Kannabiksen biologisesti ei-aktiivista aineenvaihduntatuotetta tetrahydrokannabinolihappoa (THC-COOH) voidaan todeta verinäytteestä useita vuorokausia pidempään kuin tetrahydrokannabinolia (THC).
⁴⁾ Vaatii pienen, ahtaan tilan ja hyvin voimakkaan altistuksen.

2.3 Oikeus lapsen huumeseuulaan

Henkilönkatsastuksen ja henkilöntarkastuksen taustaa määrittää lait ja asetukset. Henkilönkatsastus on niin sanotusti pakkokeino henkilön tutkimiseen ja siinä tutkinta kohdistuu epäillyn ruumiiseen eikä vain vaatteisiin, kuten taas henkilöntarkastus, jossa ei kajota ruumiiseen. (Laki24, i.a.) Henkilönkatsastus on arkipäivää lastensuojelutyön ammattilaisille ja tämän vuoksi on myös tärkeää tietää, mitkä ovat työntekijän oikeudet huumeseuulan ottamiseen. Lapsella on oikeus koskemattomuuteen. (THL, i.a.)

Laissa määritellään, että, jos on syytä epäillä lapsella olevan vaatteissaan tai yllään 65§:n 1 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä, on hänelle oikeus tehdä henkilöntarkastus. Tarkastuksen suorittaa laitoksen johtaja tai hänen erikseen määrittämä henkilö. Tarkastus tulee suorittaa hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan toisen työntekijän läsnä ollessa. Tarkastuksen tekijän ja siinä läsnä olevan henkilön on oltava lapsen kanssa samaa sukupuolta, ellei kyseessä ole terveydenhuollon ammattilainen, esimerkiksi sairaanhoitaja. Lastensuojeluyksikössä työskentelevien tulee olla tietoisia omista oikeuksistaan henkilöntarkastukseen. (L 417/2007.)

Henkilönkatsastuksen tarkoituksena taas on saada varmuus lapsen mahdollisesti käyttämiin huumausaineisiin. Jos epäillään lapsen käyttäneen 65§:n 1 momentissa määriteltyjä aineita, kuten amfetamiini, voidaan lapseen kohdistaa henkilönkatsastus. Lapsen kiistäessä pähteiden käytön tai on muutoin tarpeen, tulee näyte lähettää tarkistettavaksi. (L 417/2007.) Lastensuojeluyksikkö, Villa junior lähettää ottamansa näytteet Fimlabin lähimpään laboratorioon tutkittavaksi. Henkilönkatsastus tulee tehdä niin, ettei siitä ole haittaa lapselle ja kuten henkilöntarkastuksessa myös -katsastuksessa tulee näytteenottajan olla samaa sukupuolta lapsen kanssa, ellei kyseessä ole välttämättömyys lapsen tai toisen henkilön turvallisuuden takaamiseksi (L 417/2007).

Päihdekuntoutuksessa olevalle lapselle huumetestaus voi toimia parhaimmillaan hyvänä motivointina lapsen saadessa huumetestauksesta negatiivisia tuloksia, jolloin hän voi näyttää, että on kyennyt olemaan erossa päihdyttävistä aineista ja

sen julki tuominen antaa toivoa. Tilanne antaa samalla päihdeyksikölle tärkeää tietoa hoitovasteesta. (Mykkänen, Kuoppasalmi, Tissari & Henriksson, 2015, 15.) Tilanne antaa siis molemminpuolista tukea kuntoutuksen etenemisen kannalta. Päihdekuntoutus on lapsen kannalta hyvä paikka, jotta hän voi turvallisesti, luotettavien aikuisten läsnä ollessa päästää irti päihteiden tuomasta turvattomuudesta.

2.4 Rajoitustoimenpiteet

Villa Junior haluaa opinnäytetyössä videon lisäksi kartoitettavan positiivisesta seulatuloksesta seuraavia rajoitustoimenpiteitä. Tämä antaa henkilökunnalle lisätietoa huumeseuasta prosessina. Kirjassa Lapsi sijaishuollossa on paljon lapselle tehtävän henkilönkatsastuksen toteuttamismuotoja, joita käsitellään myös lastensuojelulaissa. (Saastamoinen, 2018.)

Positiivisen testituloksen jälkeen otetaan lapsen kanssa käyttöön muutamia eri rajoitustoimenpiteitä. LVR eli lapsen liikkumisvapauden rajoittaminen. Liikkumista ei voida rajoittaa vain sijaishuoltoa koskevan päätöksen perusteella, vaan rajoittaminen perustuu joko lastensuojelulain 69 §:n mukaiseen lapsen liikkumisvapauden rajoittamispäätökseen tai lastensuojelulain 71-73 §:n nojalla lapselle järjestettävään erityiseen huolenpitoon. Lastensuojelulain 69 §:n mukaisesta rajoittamisesta on kyse silloin, kun liikkumista on rajoitettu enemmän kuin vastaavan ikäisen lapsen tavanomaisessa kasvatuksessa. Tarve lapsen liikkumisvapauden rajoittamiseen voi johtua esimerkiksi pyrkimyksestä pitää lapsi erossa huumausaineista sekä muista samankaltaisista päihteistä. (Saastamoinen, 2018, 204-205.)

Lapsen liikkumisvapauden rajoittamisen tarkoituksena tulee aina olla lapsen vahingollisen käyttäytymisen estäminen, muuta tarkoitusta ei kyseisellä rajoittamisella saa olla. Liikkumisvapauden edellytyksenä on, että se on lapsen huollon kannalta välttämätöntä ja se on aina lapsen edun mukaista. Näiden kahden edellä mainitun lisäksi jonkin seuraavista kohdista on täytyttävä:

1. Lapsen sijaishuoltoon johtanut päätös on tehty sillä perusteella, että lapsi on vaarantanut vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä päihteitä, tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon tai muulla niihin verrattavilla käyttäytymisellään,
2. Lapsi käyttäytyy sijaishuoltopaikassaan niin, että vaarantaa vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä päihteitä, tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon tai muulla niihin verrattavalla käyttäytymisellään tai
3. Lapsen liikkumisvapauden rajoittaminen on lapsen hoidon tai huollon kannalta muutoin tarpeen lapsen suojelemiseksi häntä itseään vakavasti vahingoittavalta käyttäytymiseltä. (Saastamoinen, 2018, s. 208.)

Lapsen liikkumisvapauden rajoittamispäätöksen tekee yksikössä johtaja tai lastensuojelulaitoksessa työskentelevä hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva työntekijä. Sosiaalityöntekijä voi tehdä vain yli seitsemän vuorokautta kestävästä rajoittamispäätöksestä. (Saastamoinen, 2018, 236.)

Toinen rajoittamistoimenpide on YPR eli yhteydenpidon rajoittaminen. Yhteydenpito-oikeiden turvaamisesta säädetään lastensuojelulain 54 §:ssä, joka on yhteydenpito-oikeuteen velvoittava säännös. Lapsen sijaishuollon tarkoituksesta riippuen, lapsen oikeus pitää yhteyttä läheisiinsä, ei ole muutenkaan täysin rajoittamaton. Jo lapsen sijoituspäätöksellä rajataan lapsen ja hänen läheisten välistä vapaata yhteydenpitoa. (Saastamoinen, 2018, 283-284.) Yhteydenpidon rajoittamista säätelevät samat henkilöt kuin liikkumisvapauden rajoittamista.

2.5 Lapsen kokonaisvaltainen tuki

Sosiaali- ja terveys- sekä kasvatuksen alalla kokonaisvaltainen kohtaaminen tarkoittaa psyykkistä, fyysistä, henkistä ja sosiaalista huomioimista työotteessa (Valtonen, 2020, 99). Hoitotyössä tulisi muistaa, että keskeistä on ihmislähtöinen sekä kokonaisvaltainen kohtaaminen (Thitz, Malkavaara, Rättyä & Valtonen, 2020, 3). Lapsen henkinen tuki on tärkeä osa huumeeseulaprosessia. Huumeeseulan yhteydessä lapsi tarvitsee erityisen paljon tukea. Yksi työntekijän vastuista, on saada lapselle turvallinen olo tilanteesta huolimatta. Hoitotahon ammattilaisten tulee pystyä kuulemaan lapsen ahdistusta ja häpeää. Ammattilaisen tulee osata käsitellä ahdistuksen ja häpeän myötä nousevia tunteita sekä pelkoja. Työntekijän on jaksettava ymmärtää riippuvuussairaudesta luonne sekä sen

erilaiset ilmenemismuodot. On hyvä muistaa, että ollaan tekemisissä sairaudesta toipuvan lapsen kanssa. (Korhonen, 2013, 82) Mielenterveyttä voisi ajatella niin sanottuna jatkumona, jolloin kukaan ei olisi täysin terve eikä sairas. Näihin asioihin voi vaikuttaa moni asia elämänkulussa kuten stressi, elinympäristö sekä taloudellinen tilanne. Kaikki ihmiset altistuvat joskus stressille, mutta ihmisten välillä on eroavaisuuksia, kuinka sen sietää. (Thitz ym, 2020, 220.) Haluamme tuoda lastensuojelun ammattilaiselle lapsen henkisen tukemisen osaksi työtä. Työntekijöiltä odotetaan valppautta havaita asiakkaiden henkiset tarpeet jopa lyhyissä kohtaamisissa. Aikuisen tulee itse olla esimerkkinä lapselle toivon ja toiveikkuiden ylläpitämisessä. Käytä lapsen kanssa sellaisia sanoja kuten luottamus, rehellisyys sekä avoimuus. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, i.a-b.)

Aineiden vaikutuksen lakattua lapselle saattaa tulla paha olo, joka on vieläkin voimakkaampi kuin aineiden tuoma hyvä olo. Lapsi hakee yhä uudelleen aineista täyteen kokemusta, jota ilman hänellä saattaisi olla vain tyhjä olo. Työntekijän tulee siis osata olla lapselle johdattajana ja rakkauden antajana. On tärkeää, että lapsella on läsnä aikuinen, joka ymmärtää ja tukee vaikeankin asian äärellä. (Jokinen, 2004, 18.) Uskontoa hoitotilanteessa voisi verrata vesilasiin, vaikka itsellä on jano, ei pidä tyrkyttää vettä toiselle, jolla ei ole jano. Samalla tavalla, ei siis ole kunnioitettavaa pakottaa uskoa henkilölle, joka ei siitä välitä. (Gothóni, 2020, 151.)

3 TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyön tarkoituksena on huumeeseulan oikeaoppisen näytteenoton opetusvideon tekeminen Villa Juniorin lastensuojeluyksikköön, jossa toteutetaan päihdekuntoutusta 15- 17 vuotiaille nuorille. Villa Junior on 7 paikkainen yksikkö, jossa työskentelee lastensuojelun ammattilaisia. Tarkoituksena on tehdä opetusvideo huumeeseulan virtsanäytteestä henkilöstölle, jotka ottavat näytteitä omaamatta bioanalyytikon tai laboratoriohoitajan ammattinimikettä. Tavoitteena on, että opetusvideolla lisätään sekä varmistetaan henkilökunnan osaamista huumeeseulan näytteenotossa sekä tulosten tulkinnassa entisestään ja pyritään antamaan henkilökunnan käyttöön avaimet nuoren kokonaisvaltaiseen kohtaamiseen sekä henkisen tuen tarpeeseen. Tavoitteena on yhtenäistää Villa Juniorin henkilökunnan työskentelytapoja sekä varmistaa sekä oikea näytteenottotapa, että varmisteputkien sinetöinti ja kuljetus laboratorioon. Opinnäytetyö jää Villa Juniorin käyttöön havainnollistamaan näytteenottoa ja antamaan kirjallista tukea epävarmoissa tilanteissa. Opetusvideosta on annettu yksikölle myös aseptisesti huomioitua laminoitua kuvallista ohjeita, joita voi tarvittaessa näyttää myös testattavalle lapselle, jos esimerkiksi huumeeseula on prosessina vieras.

4 LAPSEN VALMISTAMINEN HENKILÖNKATSASTUKSEEN

Lastensuojelun hoidon osana käytetään huumetestausta eli huumeseu­laa. Työn­tekijän tulee kertoa lapselle, miksi huumeseu­la otetaan. Lapsen tulee antaa suos­tu­muksensa testauksen tekemiseen. Lapselle tulee kertoa seuraavat asiat kuten, mitä huumeseu­lalla testataan, miten näyte annetaan, miten analyysi itsessään etenee, milloin tulos on valmiina yksikössä ja mitä seuraa siitä, jos testitulos on positiivinen. Lapselle annetaan mahdollisuus kieltäytyä seula­sta tai kiistää testin tulos. Tästä seurauksena tulee lapselle kertoa, miten hänen hoitonsa järjes­te­tään, jos hän kieltäytyy huumeseu­lan antamisesta esimerkiksi lapsen tuleva ko­ti­harjoittelu saattaa siirtyä. (Villa Junior, yksikön ohjeistukset, 2021.)

Lapselle annettu informointi sekä testistä kieltäytyminen tulee kirjata asiakirjoihin. Myös lapsen pois jääminen suunnitellusta testauksesta tulee kirjata tarvittaviin asiakirjoihin. Lapsen suostumusta seulaan tiedusteltaessa, on muistettava, että pätevän suostumuksen voi antaa vain sellainen henkilö, joka kykenee sillä het­kellä päättämään omasta hoidostaan sekä ymmärtämään suostumuksensa sekä mahdollisen kieltäytymisen merkityksen. Lapsen kieltäytyessä huumeseu­lasta, on syytä epäillä, että lapsella on ajatuksena huumeiden käytön salaaminen. Kiel­täytyminen huumeseu­lasta merkitsee tuloksen tulkitsemista positiiviseksi. Lap­selle tulee kertoa, että positiivinen tulos voi merkitä rajoitustoimenpiteiden täytän­toonpanoa. Päivystyksellisessä tilanteessa huumetestit voidaan tehdä, vaikka lapselta ei olisi mahdollista saada suostumusta. Sekavan lapsen turvallisen lää­kehoidon suunnittelemisen kuuluu tällaisiin tilanteisiin. (Mykkänen ym., 2015, 22.)

Näytteenotossa on aina huomioitava myös manipulaation mahdollisuus. Lapselle tulee selventää, mitä seuraa manipulaatioyrityksestä, eli näyte on annettava uu­delleen. Manipulaation keinoja on monia ja näytteenottajan tulee aina olla val­veilla mahdollisen manipulaation kannalta. On mahdollista, että näytteenantaja haluaa koittaa antaa negatiivisen tuloksen tietäessään, että testi näyttäisi positiivista käytettyjen aineiden vuoksi. Näytteenantaja saattaa koittaa laimentaa näy­tetä tai häiritä näytteen analysointia muun muassa juomalla runsaasti nestettä

ennen näytteen antamista. Näin voidaan muun muassa laimentaa virtsan pH-arvoa sekä kreatiniinia. Muita analysointia häiritseviä aineita ovat esimerkiksi suola, valkaisuaine sekä etikka. Nämä aineet vaikuttavat sekä pH-arvoon, että kreatiniiniarvoon, joka itsessään vaikuttaa antigeenien sitoutumiseen vasta-aineisiin. Erittäin runsas juominen eli yli kahden litran nesteiden nauttiminen saattaa aiheuttaa vääriä negatiivisia tuloksia, sillä se laimentaa virtsaa niin etteivät huumausaineet tule testissä esille. Virtsanäytteestä määritetään kreatiniinin pitoisuus, jonka avulla voidaan arvioida virtsan laimeutta tai yritettyä manipulaatiota. Virtsan kreatiniinipitoisuus on yleensä 1,5 mmol/l. Kreatiniinipitoisuuden ollessa alle 0,5 mmol/l, on syytä epäillä näytteen olevan muuta kuin virtsaa. (Nordlab Oulu, 2019.) Näytteenantaja voi koittaa myös antaa toisen virtsaa omanaan. Virtsa voi olla saatu kaverilta tai ostettu katukaupasta. Näytteenottotiloissa suositeltiin wc-pöntön veden olevan värjättyä. (Salokoski, 2020, 5.)

Huumausainetestin manipulaatiosta ei lapselle tule erillisiä seuraamuksia. Manipulaation yrittämisen jälkeen jäädään odottamaan, jotta voidaan ottaa uusi testi. Riippuen manipulaatiotavasta katsotaan, milloin voidaan uusi testi tehdä. Esimerkiksi ostetusta virtsasta tehty testi antaa mahdollisuuden ottaa uuden näytteen heti. Manipulaatioyrityksen jälkeen lapsen kanssa keskustellaan tapahtuneesta. Lapselle ei tule antaa mielikuvaa, että häntä rangaistaan manipulaatiosta, mutta on hyvä käydä läpi, miksi niin ei tulisi tehdä. Keskustelu ja tuen antaminen luo lapselle mielikuvan siitä, että häntä ymmärretään ja vähentää manipulaatioyrityksiä tulevaisuudessa. (Peltonen & Rissanen, 2017.)

4.1 Näytteenotto ja opetusvideon sisältö

Opetusvideo pitää sisällään huumenäytteenoton virtsasta valvotusti. Indikaation tavoitteena on huumausaineen osoittaminen virtsasta. (Liitetiedostot 2-4, uudistetut ohjeet 15.1.2021). Näyteastia on tavallinen lisäaineeton keräyspurkki, joka annetaan henkilölle, joka tulee näytteen antamista varten. Asiakkaalle kerrotaan, että näyte otetaan valvotusti eli näytteenottaja on mukana näytteenottotilanteessa WC:ssä, näin varmistetaan näytteen alkuperä. Asiakas jättää päällysvaatteet, laukut ja muut irtotavarat WC:n ulkopuolelle. Sekä näytteenottaja, että -

antaja pesevät ensin huolellisesti kätensä, desinfioivat ne ja laittaa lopuksi tehdaspuhtaat hanskat käsiinsä. Näytteenottaja sekä -antaja käyttävät kertakäyttökäsineitä koko näytteenoton ajan. Näytteenottaja antaa näytteenottoastian asiakkaalle näytteenottotilassa. Asiakas antaa näyteastian takaisin välittömästi näytteenoton tapahduttua. Tämän jälkeen näytteenottaja alkaa valmistelemaan testin tekemistä.

Virtsaa tarvitaan vähintään 15 ml. Virtsaa on hyvä varata manipulaatiotestiin, kastokasettia varten sekä varmistepulloihin jaettavaksi. Manipulaatiotestissä ja kastokasettitestissä käytettyä virtsaa ei tule käyttää varmistepulloissa, kontaminaation riskin vuoksi. Jos näyte tulee lähettää laboratorioon varmistukseen, jaetaan virtsa putkiin A ja B, joihin virtsa tulee jakaa tasaisesti vähintään 5 ml yhteisen putkeen. Niukoissa näytemäärissä jaetaan loppuvirtsa A-putkipainotteisesti ja B-putkeen loput. Huomioi tässä kuitenkin tutkimuksen vaatima vähimmäismäärä, 1ml/putki. (Fimlab, 2020.)

Näytteenottoa varten tarvitaan seuraavat välineet. Käsisidesinfektio, tehdaspuhtaat käsineet sekä näytteenottajalle, että -antajalle, näyteastia ja näytepurkki, manipulaatiotesti, kastokasetti, varmisteputket A ja B, nimitarrat, sinetitarrat sekä laboratoriolähete. Näytteestä otetaan ensimmäiseksi manipulaatiotesti. Tämän jälkeen kastokasetista otetaan pois suojakansi ja kasetti kastetaan virtsanäytteen 15-30 sekunniksi ja tämän jälkeen asetetaan suojakansi takaisin paikalleen. Testikasetti asetetaan puhtaalle ja tasaiselle alustalle ja testin tulos luetaan 5 minuutin kuluessa. Tulosta ei tule tulkita enää yli 8 minuutin jälkeen, sillä silloin se ei ole enää luotettava.

Jos näyte tulee lähettää laboratorioon varmistukseen, tarvitaan putket A ja B, joihin virtsanäyte jaetaan tasan. Jokaista pyydettyä tutkimusta varten tarvitaan oma A-putki, B-putki on kaikille näytteille yhteinen varmisteputki. Putket suljetaan sinetitarroilla. Sinetitarra kiinnitetään korkin yli, osittain nimitarran päälle. Sinetitarra ei saa peittää potilaan tunnistetietoja. Nimitarroihin kirjoitetaan asiakkaan nimi, henkilötunnus, näytteenottopäivämäärä, kellonaika, pyydetty tutkimus sekä näytteenottajan nimi. Sinetitarran vaurioituessa kiinnityksessä, näytteet tulee siirtää uusiin putkiin, kirjoittaa uudet nimitarrat sekä ottaa käyttöön uudet

sinettitarrat. (Fimlab, 2020.) Tässä yksikössä täytetään aina paperilähete, sillä näytteenotto valvotaan itse ja käytössä on käsin kirjoitetut nimitarrat riippumatta siitä, onko sähköinen läheteppyntö tehty valmiiksi järjestelmään vai ei. Näyte ja mahdollinen paperilähete toimitetaan Fimlabin näytteitä vastaanottavaan toimipisteeseen samalla, kun näytteet viedään laboratorioon. Näyte säilytetään jääkaapissa (+4 astetta) ja lähetettävä laboratorioon neljän vuorokauden sisällä näytteenotosta. (Salokoski, 2020, 11-12.)

Huumausainetestin tulosten lukeminen tapahtuu ohjeiden mukaisesti. Testissä on selkeät merkit, joita tulkitaan seuraavasti.

C= Kontrolliviiva, joka tulee aina näkyä. Jos kontrolliviivaa ei ilmesty, on testitulokset mitätön.

T= Testiviiva. Jos kasettiin ilmestyy testiviiva, on näyte negatiivinen huumausainien osalta.

Negatiivinen tulos: Tulosalueelle ilmestyy kontrolliviiva (C) ja testiviiva (T) jokaiselle huumausaineelle omansa. Testiviivan (T) värin voimakkuus saattaa vaihdella, mutta haaleakin viiva lasketaan.

Positiivinen tulos: Tulosalueelle ilmestyy kontrolliviiva (C), mutta testiviivaa (T), **EI** ilmestyy positiivisille huumausaineille, jolloin näyte on positiivinen.

(Salokoski, 2020, 13.)

Huume-testistä saaduista tuloksista tulee selkeästi käydä ilmi, onko kyseessä seulonnan tulos vai varmistusanalyysi. Tarvittaessa tulokseen olisi hyvä liittää merkintä "seul" tai "varmistuksen tulos". Testien sisältämien aineryhmien sekä testiin käytetyn menetelmän tulee käydä ilmi laboratoriotuloksesta. Tässä on kyseessä se, että vastausta katsova henkilö näkee heti, millä menetelmällä tulos on saatu ja mitä kyseisessä testissä on testattu. Varmistukseen lähetetyistä seuloista vääriksi positiivisiksi tuloksiksi osoittautuneet tulokset on merkittävä potilaskertomuksiin niin, ettei tulosta voi myöhemminkään väärin ymmärtää. Mikäli lapsi kieltää mahdollisen positiivisen testituloksen, oli kyse sitten seulontatestin tuloksesta tai varmistusmäärityksen tuloksesta, on hänellä oikeus uusinta-analyysiin. Uusinta-analyysi tehdään aina suoraan varmistusnäytteestä, jonka tuloksen lapsi on kiistänyt. Kyseistä uusinta-analyysia tulee pyytää välittömästi.

Verinäytteestä saadaan käytettyjen aineiden pitoisuudet päihtymistilan arviointia varten, kun taas virtsanäytteestä tehtävät löydökset kertovat käytön pidemmältä aikaväliltä, esimerkiksi käytetty diatsepaami näkyy virtsassa 5-9 vuorokautta. (Mykkänen ym., 2015, 23.)

Villa Juniorin yksikköön on annettu opetusvideon liitteeksi lyhyet kirjalliset ohjeet, joista selviää, mitä tapahtuu testin missäkin vaiheessa. On tärkeää lukea sekä kirjallinen ohje, että katsoa video. Nämä yhdessä ohjeistavat näytteenottajan toimimaan näytteenoton kannalta oikein sekä muistamaan aseptisen omatunnon. Kirjalliset ohjeet löytyvät liitetiedostoista. (Liitetiedosto 5.)

4.2 Yhteistyö laboratorion kanssa

Lastensuojeluyksikön ottaessa huumeeseulan pikatestin ja saadessaan siitä epäselvän tuloksen, tulee näytteenottajan lähettää varmistepullot laboratorioon tutkittavaksi. Mahdollisimman ripeä toimittaminen laboratorioon on suositeltavaa. Mikäli näytteitä ei toimiteta heti, kannattaa ne säilyttää jääkaapissa. Säilytyksen sekä kuljetuksen aikana tulee huolehtia, että näytteet säilyvät koskemattomina. Tähän ratkaisuna toimii sinetöintitarrat, joista ilmenee, onko varmistepulloja avattu niiden sulkemisen jälkeen. Myöskään varmistepullojen jäljitettävyyys ei saa katketa. Positiivista seulontamenetelmällä saatua näytettä tulee säilyttää laboratoriossa vähintään yhden kuukauden ajan, jotta mahdolliset uusinta-analyysit kyettäisiin tekemään, jos positiivisen testituloksen seurauksena on sen kiistäminen. (Lantta & Salmi, 2014, 10.)

Huumeiden ja lääkeaineiden varmistusanalyysejä tekevien laboratorioden tulee kuulua akkreditoinnin eli pätevyys-toteamisen alueelle. Vieritestejä tekevän sosiaalihuollon toimintayksikön tukilaboratorion tulee pystyä tarjoamaan neuvontaa, koulutusta sekä apua tulosten tulkintaan. Tukilaboratorion tehtävä on yhdessä toimintayksikön kanssa suunnitella toimintamalli valvottuun näytteenottoon sekä positiivisten tulosten varmistamiseen. (Mykkänen ym. 2015, 3.) Positiivinen vastaus kertoo, että näytteessä on mitattava määrä kyseessä olevaa

huumausainetta, metaboliittia tai huumausaineen sukulaisainetta. (Mykkänen ym., 2015, 6.)

Positiivinen tulos tulisi varmistaa laboratoriossa. Väärien tulosten mahdollisuus on aina olemassa muun muassa johtuen häiritsevistä aineista sekä ristireagoinnista toisten lääkeaineiden kanssa, joita lapsella saattaa olla käytössä. Huumaus- ja lääkeaineiden löytyvyyteen vaikuttavia tekijöitä ovat aineen määrä elimistössä (annos, antotiheys, antotapa), viimeisen käyttökerran aika, farmakokineettiset erikoispiirteet (puoliintumisaika, erittymistiet, erittyminen virtsaan ym.), virtsan pH sekä ruumiinrakenne ja sairaudet. (Fimlab, 2020.)

Positiivinen tulos varmennetaan kaasukromatografialla ja massaspektrometrialla, jos tämä on mainittu läheteessä. Varmistustulos näin ollen vastataan myöhemmin. Poikkeuksena positiivinen bentsodiatsepiinitulos, jonka varmistus tulee aina pyytää erikseen. Varmistusanalyysi voidaan pyytää myös negatiiviseksi seulotusta näytteestä. (Nordlab, 2019.) Kuva 1 selventää huumetestauksen asialinjauksia muun muassa kirjauksesta ja testituloksista.

Huumetestauksen osuus asiakkaan hoidossa on määritelty potilaan hoidon asiakirjoissa. Huumetestaus on pääsääntöisesti potilaalle vapaaehtoista.

Yksittäinen positiivinen testitulos ei oikeuta hoidon tai palvelun epäämiseen.

Positiivisen tuloksen ensivaiheen huumeseulonnassa antanut näyte lähetetään laboratorioon varmistusanalyysiin.

Päihtyneen asiakkaan negatiivisenkin seulontatuloksen antanut näyte lähetetään laajaan huumaus- ja lääkeainetutkimukseen. Verinäytteestä tehty huumaus- ja lääkeaineanalyysi antaa osuvamman kuvan akuutista päihtymystilasta kuin virtsanäytteestä tehty määrittely.

Kuva 1. Huumetestauksen linjauksia (Mykkänen ym., 2015, 16).

5 TULOKSET

Opinnäytetyön aihe löytyi oman työkokemuksen sekä työelämäyhteistyötahon kautta aiheen tarpeellisuuden vuoksi. Opetusvideon sisältöön teoretietoa haettiin kevästä 2020, opinnäytetyön valmistumiseen asti. Opetusvideon näytteenantajaksi ja näytteenottajaksi päädyimme itse. Opetusvideon raakamateriaali kuvattiin yhden päivän aikana. Aikaa raakamateriaalin kuvaamiseen meni noin neljä tuntia. Kuvamateriaalin läpikäyminen, videon editointi sekä opetusvideon viimeistely suoritettiin yhdessä kuvaajan ja opinnäytetyön tekijöiden kesken. Opetusvideolla käytetään taustamusiikkia puhutun puheen sijasta. Ohjeet huumeseulan tekemiseen tulevat videolla tekstitettyinä. Opetusvideon vaiheiden suorittamiseen aikaa kului yhteensä noin 20 tuntia. Video valmistui tammikuussa 2021 ja on kokonaiskestoltaan 5.36 minuuttia. Videon editointivaiheessa yksikössä käytettävät varmistepullot vaihtuivat ja uudet ohjeet oli huomioitava julkaistavassa materiaalissa. Videolla on päädytty esittämään uudet varmistepullot vanhojen kanssa, jotta siirtymä hetkellä työskentelevät saavat sekä uudet, että vanhat ohjeet käyttöönsä.

5.1 Opetusvideon julkaisun tulokset

Opetusvideo julkaistiin Villa Juniorin yksikössä Hämeenkyrössä 1.2.2021 työvuorossa olleille henkilökunnan jäsenille. Julkistamistilanteessa katsottiin huumeseula opetusvideo ja laitettiin kiertämään laminoidut kuvalliset ohjeet osallistujien kesken. Tilaisuudessa käsiteltiin henkilökunnan osaamista aihealueen parissa ja annettiin mahdollisuus kysyä lisäkysymyksiä, jos sellaisia heräsi.

Palautetta videosta saatiin muun muassa sen pituudesta, selkeydestä sekä helpokäyttöisyydestä. Video on selkeä ja antaa tarvittavat tiedot testin tekemiselle. Videolla esiintyvä musiikki jakoi mielipiteitä. Osa työntekijöistä piti musiikista taustalla ja osa oli sitä mieltä, että ilman musiikkia olisi ollut parempi. Palautetta keräsimme suullisesti paikallaolijoilta. Valmiita kysymyksiä ei ollut, vaan palautetta käsiteltiin keskustellen. Käytimme puhutun puheen sijasta kirjallisia

ohjeita myös videolla ja tämä toimii hyvin, jos katsovan henkilön tarvitsee kerrata ohjetta. Videon voi laittaa pysäytetyksi ja lukea rauhassa ilman, että tarvitsisi kelaata kuulemaan uudelleen kerrotut ohjeet. Henkilökunta kertoi kuvallisten ohjeiden olevan eritoten hyvä lisä videolle, sillä aina ei ole aikaa katsoa videota, vaan voi ottaa ohjekuvat mukaan ja edetä niiden mukaisesti. Video itsessään toimii paremmin tilanteessa, jossa esimerkiksi perehdytetään uusia työntekijöitä tai silloin, kun työntekijällä ei ole kokemusta huumeseulan otosta. Kommenttia saatiin myös työntekijältä, jolla ei aiempaa kokemusta huumeseulan otosta ja hän kertoi, että videon avulla pystyisi testin tekemään itsenäisesti.

6 POHDINTA

Opinnäytetyöprosessi antaa tekijälleen mahdollisuuden tutustua omaan valittuun aiheeseen syvällisemmin. Halusimme tuoda työelämään helpotusta vaativaan tilanteeseen, jossa on kyseessä kajoava toimenpide nuoreen ihmiseen eli lapseen. Henkilönkatsaus on keino, jolla työntekijä pystyy varmistamaan lapsen käyttämät huumeaineet. Huumeuseulan ottamiseen osallistuu näyttöönottaja, -antaja sekä mahdollisuuksien mukaan kolmas osapuoli eli toinen työntekijä.

Eettisyys nosti ajatuksia muun muassa huumeuseulan ottamisen hetkestä, jolloin ollaan samassa tilassa lapsen kanssa hänen antaessaan näyttöä ja varmistetaan, että näyte tulee rakosta. Tämä voi olla tilanteena lapselle tai kelle tahansa ahdistava ja se voidaan kokea väärytenä sekä omaan kehoon kohdistuvana häirintänä, vaikka valvotulle testille on olemassa selkeä peruste. Eettisenä haasteena mainittakoon myös lasten rajoitustoimenpiteet, joissa rajoitetaan mahdollisesti lapsen liikkumisenvapautta tai yhteydenpitoa läheisiin. Koemme, että näissä on hieman ristiriitaa, sillä lastensuojelussa voidaan asettaa rajoituksia, mutta lapsen ei kuitenkaan tarvitse näitä rajoituksia noudattaa ja tässä laki on lapsen puolella. Olisi erittäin tärkeää, että työntekijöillä olisi työkaluja lapsen kuntoutumisen ja hoidon tueksi, ilman, että tuntee olonsa voimattomaksi tilanteessa, jossa lapsi ei rajoituksia syystä tai toisesta noudata. Esimerkiksi otettakoon, että sosiaalityöntekijät joutuvat työssään usein tekemään haastavia päätöksiä, jotka eivät aina ole asiakasperheen jäsenten toiveiden mukaisia. Tällöin on ensisijaisen tärkeää, että sosiaalityöntekijän tai sairaanhoitajan toiminta on ammattieettisesti kestävä. (Koivumäki, 2017.)

Työn luotettavuuden arvioksi olemme asettaneet itsellemme luotettavien lähteiden käyttöä ja kirjallinen työ on lähteistetty käytettyjen lähteiden mukaan ja annettu näin työtä lukevalle tietoa, siitä, mistä tieto on saatu. Jatkossa työn luotettavuutta on syytä soveltaa jatkuvasti uusiutuviin ohjeistuksiin koskien huumeuseulaa sekä lastensuojelutyötä. Opinnäytetyötä tehdessä huomasimme, että huumeuseula on paljon suurempi prosessi kuin se antaa sitä tehdessä ymmärtää. On helppoa kastaa kasetteja sekä manipulaatiotikkuja virtsaan ja todeta lapsen

käyttämät huumeet, mutta todellisuudessa työ sen ympärillä on paljon vaativampaa. On huomioitava varmisteseulat sekä oikeanlaiset kirjaukset sekä mahdolliset rajoitustoimenpiteet, että yhteydenotot tarvittaviin henkilöihin kuten lapsen vanhempiin ja sosiaalityöntekijöihin.

LÄHTEET

- Gothóni, R. (2020). *Kuuntelijan käsikirja*. PS-kustannus.
- Gunnar, T. (2018). *Huumetestien aikarajoja*. Käypä hoito -suositus. Suomalainen lääkäriseura Duodecim. Saatavilla 10.11.2020
<https://www.kaypahoito.fi/nix00462>
- Fimlab. (2020). *Huumausainetutkimukset*. Laboratoriotiedote 105/2020.
- Fimlab. (2020). *Huumeseulonta (virtsa), pikatesti*. Saatavilla 13.1.2021
 fimlab: <https://fimlab.fi/tutkimus/8355>
- Laki24. (i.a). *Henkilökatsauksen edellytykset*. Saatavilla 30.10.2020
<https://www.laki24.fi/riri-kotietsintahenkilotutkinta-henkilonkatsaus/>
- L 417/2007. *Lastensuojelulaki*. 12.4.2019/542. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#L11P66>
- Jokinen, S. (2004). *Yksinäisyydestä yhteeseen*. Päivä Osakeyhtiö.
- Koivumäki, E. (2017). *NÄKÖKULMIA SOSIAALITYÖN ARVOIHIN JA ETIIKKAAN –Sosiaalityön opiskelijoiden ammattieettinen pohdinta käytännön opetuksen jaksolla*. Saatavilla 10.3.2021
<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/102252/GRADU-1509532804.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Korhonen, U. (2013). *Huumeriippuvuus – irti riippuvuuden otteesta*. Delfiini Kirjat.
- Lantta, H. & Salmi, H. (2014). *Näytteenotto ja potilaan ohjaus – opas hoitajille*. [Opinnäytetyö, Saimaan ammattikorkeakoulu]. Saatavilla 10.3.2021
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/85805/salmi_henna.pdf?sequence=1
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. (i.a.-a). *Toisen kunnioittaminen*. Saatavilla 9.3.2021 <https://www.mll.fi/tehtavat/toisen-kunnioittaminen-empatiataidot/>
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. (i.a.-b). *Nuoren mielenterveys*. Saatavilla 9.3.2021 <https://www.mll.fi/vanhemmille/tukea-perheen-huoliin-ja-kriiseihin/nuoren-mielenterveysongelmat/>
- Mykkänen, S., Kuoppasalmi, K., Tissari, P. & Henriksson, M. (2015). *Suositus terveydenhoidollisesta huumeestauksesta - Asianmukaiset*

- menettelytavat sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille. THL. 30.10.2020: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-488-5>
- Nordlab Oulu. (2019). *Huumeseulonta, virtsasta*. Saatavilla 13.1.2021. <http://oyslab.saitti.net/ohjekirja/4221.html>
- Peltonen, P. & Rissanen, E. (2017). *Huumeäytöiden manipulaatioyritykset ja niiden estäminen näyttöönottajan työssä*. [Opinnäytetyö, Tampereen ammattikorkeakoulu]. Saatavilla 11.3.2021 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/137080/Peltonen_Pauliina_Rissanen_Emilia.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Punainen risti. (2019). *Huumeet*. Saatavilla 19.1.2021 <https://rednet.punainen-risti.fi/system/files/page/Huumetaulukko%202019.pdf>
- Päihdelinkki. (2020). *Amfetamiini, metamfetamiini sekä muut piristeet*. Saatavilla 10.3.2021 <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/huumeet-ja-muut-paihdyttavat-aineet/amfetamiini-metamfetamiini-seka-muut-piristeet>
- Päihdelinkki. (2019.) *Kannabiksen käytön haittavaikutuksia*. Saatavilla 8.3.2021 <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/huumeet-ja-muut-paihdyttavat-aineet/kannabiksen-kayton-haittavaikutuksia>
- Saastamoinen, K. (2018). *Lapsi sijaishuollossa: yhteydenpidon rajoittaminen ja rajoitustoimenpiteet*. (2. uud. P.) Helsinki: Edita.
- Salokoski, M. (2020). *Huumausaineet ja seulonta*. (Projekti, Hämeen ammattikorkeakoulu).
- Tarnanen, K., Alho, H. & Komulainen, J. (2018). *Huumeongelman hoito*. Käypä hoito- suosituksen potilasversio. Suomalainen lääkärisseura Duodecim. Saatavilla 12.12.2020 <https://www.kaypa-hoito.fi/khp00056>
- THL. (i.a.) *Henkilönkatsastus*. Saatavilla 8.3.2021 <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/rajoitukset-sijaishuollossa/henkilönkatsastus#toteuttaminen>
- Thitz, P., Malkavaara, M., Rättyä, L. & Valtonen, M. (2020). *Diakonisen hoitotyön perusteet ja käytäntö*. Saatavilla 12.2.2021 <https://www.theseus.fi/handle/10024/345797>
- Testerit. (2020). *Usein kysyttyä*. Saatavilla 15.1.2021 <https://testerit.fi/usein-kysyttya/>

Villa Junior. (2021). Yksikön ohjeistukset. Saatavilla 10.3.2021 yksiköstä.

LIITE 1. Huumeseula, opetusvideo

<https://youtu.be/5gc1rzBRMBc>

LIITE 2. Huumeseulan uudet ohjeet

Fimlab
Tiedosta hyöty.

Laboratoriotiedote 105/2020 (kemia)

Pirkanmaa, Kanta-Häme ja Keski-Suomi: Muutoksia huumausaineanalytiikassa 28.10.2020

Huumausaineseulonta- ja näyteastiauudistukset

Metadonin seulontamääritys siirtyy alihankinnasta omaan tuotantoon ja sisällytetään 28.10. lähtien tutkimukseen 4221 U -Huum-O. 2335 U -Metad-O on myös yksittäin pyydettävissä, cut-off on 300 ng/ml. Samassa yhteydessä U -Krea lisätään U -Huum-O:n osaksi sekä liitetään yksittäisiin seulontapyyntöihin tai niistä muodostuvaan kokonaisuuteen antamaan tietoa näytteen analyysikestoisuudesta ja negatiivisten seulontatulosten luotettavuudesta.

Näyteastia vaihtuu terveydenhoidon ja päihdehuollon palvelujen piirissä pyydytyissä virtsan huumausainemäärityksissä kierrekorkilliseen 15 ml:n muoviputkeen. Tarvikkeisiin kuuluvat sinetitarra-arkit säilyvät ennallaan. 50 ml:n pulloihin on vaadittu sinetteihin asiakkaan nimen, henkilötunnuksen, näytteenottopäivämäärän ja valvojan kirjaukset, mutta pienemmissä putkissa näistä voidaan luopua tarran jäädessä asianmukaisesti kohdistettuna väistämättä sinetin alle ilman irtoamismahdollisuutta. Vanhoja näyteastioita voi käyttää vielä 28.10. jälkeen, mutta tällöin sineteissä tulee olla edellä mainitut tiedot merkittyinä. **Vaihdos 15 ml:n putkiin on suositeltavaa tehdä mahdollisimman pian.**

Jokaista tutkimusta varten otetaan oma A-putki, B-putki on kaikille yhteinen varaputki.

Huumausaineseulontoja voidaan aiemman käytännön mukaisesti tilata kahdella tavalla:

JDKO pyydetään pakettitutkimuksena

4221 U -Huum-O	Huumausaineseulonta (kval)
Ei tätä - NÄMÄ NÄKY MEILLÄ	sis. U -Amfet-O, U -Bendi-O, U -Bupre-O, U -Canna-O, U -Koka-O, U -Metad-O, U -Opiaa-O ja U -Krea
Näytetiedot:	12 ml + 12 ml kertavirtsa sinetöitäviin kierrekorkillisiin A- ja B-putkiin.

Laboratorio tekee U -Huum-O:n positiivisista löydöksistä automaattisesti varmistuspyynnöt, jotka laskutetaan erikseen.

TAJ pyydetään yksittäin omilla numeroilla ja vastataan ilman erillistä pyyntöä kertaalleen U -Krea

1055 U -Amfet-O	Amfetamiini ja sen johdannaiset (kval)
1178 U -Bendi-O	Bentsodiatsepiinit (kval)
4203 U -Bupre-O	Buprenorfini (kval)
3453 U -Canna-O	Kannabis (kval)
4128 U -Koka-O	Kokaiini (kval)
2335 U -Metad-O	Metadoni (kval)
2435 U -Opiaa-O	Opiaatti (kval)
Näytetiedot:	Yksittäispyynnössä 5 ml + 5 ml ja useampia seulontatutkimuksia kerralla pyydettyessä 12 ml + 12 ml kertavirtsa sinetöitäviin kierrekorkillisiin A- ja B-putkiin.

Järjestelmä kysyy jokaisen tutkimuksen kohdalla erikseen pakollisen vastauksen vaativan

LIITE 3 Huumeseulan uudet ohjeet

Fimlab HUUMETESTAUKSEN VALVOTTU NÄYTTEENOTTO
 Versio: 1.9
 Käyttöönottopäivä: 28.10.2020

1/(1)

HUUMETESTAUKSEN VALVOTTU NÄYTTEENOTTO

Ohje hoitoyksiköille

Asiakkaan tunnistaminen
 Asiakas kertoo itse nimensä ja henkilötunnuksensa. Henkilöllisyys tunnistetaan voimassa olevasta ajokortista, passista tai virallisesta kuvallisesta henkilökortista. Jos kuvallista tunnistetta ei ole mukana tai asiakasta ei voida muulla varmalla keinolla tunnistaa (esim. saattaja, hoitoyksikön ennalta tuntema asiakas), näytettä ei oteta. Kuvallisia tunnisteita, joista puuttuu voimassaoloaika (mm. Kela-kortti), ei hyväksytä.

Alaikäiset testattavat: 16-vuotiaiden ja sitä vanhempien testattavien henkilöllisyyttä ei voi todistaa oma huoltaja. Mikäli testattavalla ei ole edellä kuvattua kuvallista henkilöllisyystodistusta, tunnistajana toimii saattaja hoito- tai asumisyksiköstä tai tutkimuksen pyytävästä yksiköstä. Huoltaja voi tunnistaa alle 16-vuotiaan ellei hoito- tai asumisyksikkö tai tutkimuksen pyytävä yksikkö edellytä tunnistusta edustajansa toimesta.

Asiakkaan ohjaus näytteenottoon
 Asiakkaalle kerrotaan, että näyte otetaan valvotusti eli hoitaja on mukana näytteenottotilanteessa WC:ssä. Näin varmistetaan näytteen alkuperä. Asiakas jättää päällysvaatteet, laukut ja muut irtotavarat WC:n ulkopuolelle. Virtsanäyte otetaan mielellään aamuvirtsasta tai virtsasta, joka on ollut rakossa vähintään neljä tuntia. Mikäli näytteen antaminen on vaikeaa tai sitä ei saada riittävästi, asiakkaalle voi mahdollisuuksien mukaan antaa juotavaksi korkeintaan lasillisen vettä puolen tunnin välein ja yrittää näytteenottoa viimeistään tunnin kuluessa uudelleen. Virtsanäytteen saamista ei ole syytä pidempään nopeuttaa juomalla näytteen analyysikelpoisuuden turvaamiseksi.

Näytteenotto ja käsittely

- Asiakas ja näytteenottaja käyttävät kertakäyttökäsineitä koko näytteenoton ajan.
- Näytteenottaja luovuttaa näytteenottoastian asiakkaalle näytteenottotilassa.
- Näytteenottaja varmistaa, että näyte tulee rakosta. Jos näytteenottaja ei ole vakuuttunut asiasta, ei ole syytä puuttua näytteen antamiseen vaan ilmoittaa näytteen alkuperän epävarmuudesta tutkimusta pyytävään yksikköön, joka päättää tutkitaanko näyte.
- Asiakas antaa näyteastian takaisin välittömästi näytteenoton tapahduttua.

Jokaista pyydettyä tutkimusta varten otetaan oma A-putki, B-putki on kaikille yhteinen varaputki. Näytteet jaetaan A- ja B-putkiin tutkimuskohtaisten näytemääräohjeistusten mukaisesti. Näytettä tulisi olla useamman aineen seulonnoissa 12 ml (vähintään 10 ml) ja varmistuksissa 5 ml (vähintään 1 ml) putkea kohden. Niukat näytteet jaetaan A-putkipainotteisesti (noin 2/3 näytteestä) ja B-putkeen loput, huomioiden kuitenkin tutkimuksen vaatima vähimmäisnäytemäärä.

Käsin kirjoitettuun tarraan merkitään testattavan nimi ja henkilötunnus, näytteenottopäivämäärä ja -kellonaika sekä pyydetty tutkimus.

Sinettöinti
 Sinettitarra kiinnitetään korkin yli ja osittain pyyntötarran (viivakoodillinen tai käsin kirjoitettu) päälle. Sinettitarra ei saa peittää viivakoodia eikä asiakkaan tunnistetietoja. Jos sinettitarra vaurioituu kiinnityksessä, näyte tulee siirtää uuteen putkeen ja kirjoittaa uusi sinettitarra.

Huumausainetutkimusten paperilähete täytetään niissä hoitoyksiköissä, jotka käyttävät käsin kirjoitettuja pyyntötarroja riippumatta siitä, onko sähköinen pyyntö tehty valmiiksi järjestelmään vai ei. Näyte ja mahdollinen paperilähete toimitetaan Fimlabin toimipisteeseen.

Näytteen säilytys
 Näyte (A- ja B-putket) säilytetään jääkaapissa (+ 4°C) ja lähetetään laboratorioon huoneenlämmössä 4 vrk:n sisällä näytteenotosta. Analysoinnin jälkeen negatiivisia näytteitä säilytetään pakastettuna (-20°C) vähintään kaksi viikkoa ja positiivisia näytteitä 1 kk:n ajan.

LIITE 4 Huumeseulan uudet ohjeet

Fimlab		Huumausainetutkimukset Pirkanmaa, Kanta-Häme, Keski-Suomi, Päijät-Häme 28.10.2020
TESTATTAVAT TIEDOT		
Testattavan nimi ja henkilötunnus		
TILAAJATIEDOT		
Tilaajan nimi ja osoite		
Asiakasnumero	Puhelinnumero (lähettää koskevien asioiden tiedustelu)	
NÄYTETIEDOT		
Näytteenottoaika (pvm, klo)		
Tsuustiedot ja lääkitys		
Testattavan tunnistustapa		
☐ Ajokortti ☐ Henkilökortti ☐ Passi ☐ Saattaja ☐ Muu hyväksyty tunnistus, mikä: _____		
Valvottu näytteenotto (näytteenottaja täydentää)		
☐ Näytteenotto valvottu, näyte todettu edustavaksi pvm _____ Näytteenoton valvoja _____ ☐ Näytteenottoa ei valvottu		
TILATTAVAT TUTKIMUKSET		
☐ 4221 U -Huum-O (U -Amfet-O, U -Bendi-O, U -Bupre-O, U -Canna-O, U -Koka-O, U -Metad-O, U -Opiaa-O, U -Krea), tutkimuksessa todetut positiiviset seulontatulokset varmistetaan ja laskutetaan erikseen.	☐ 1055 U -Amfet-O ☐ 1176 U -Bendi-O ☐ 4203 U -Bupre-O ☐ 3455 U -Canna-O ☐ 4128 U -Koka-O ☐ 2335 U -Metad-O ☐ 2435 U -Opiaa-O	Positiivisen tuloksen varmistus: ☐ kyllä ☐ ei ☐ kyllä ☐ ei ☐ kyllä ☐ ei ☐ kyllä ☐ ei ☐ kyllä ☐ ei ☐ kyllä ☐ ei ☐ kyllä ☐ ei ☐ 12259 U -EIGCI ☐ 4733 S -Bupre (vain korv.holto) ☐ 4767 S -Metad (vain korv.holto) ☐ _____
☐ Näyte on kokonaisuudessaan (A- ja B-pulot) toimitettu Fimlabin näytteiden vastaanottoon. Molemmat pulot ovat saapuneet näytteiden vastaanottoon: _____ (Vastaanottajan kuitteus)		
☐ Näytteen A-pullo on toimitettu Fimlabin näytteiden vastaanottoon ja B-pullo jätetty säilytykseen näytteenottopisteeseen. Joka on: _____		
Päivämäärä	Lähettäjän allekirjoitus	Nimenselvitys
FIMLAB LABORATORIOT OY PL 66, 33013 FIMLAB		

LIITE 5 Opetusvideon kirjalliset ohjeet

1 **HUUMESEULA**
Henkilökatsastus

2 Kasta pultinosaan mittaan noin kaksi litraa kromatografista vettä.
Säädä pH:ksi 5,5 litran vertaustuotteen korostusaineiden avulla.

3 Varmista manipulointi tulos.
Käytä testin tulosten tulkintaan tarkoitettua väri-

4 **KASTOKASETTIN KÄYTTÖ**

5 Kasta testi virtsanäytteeseen 15 - 30 sekunnin ajaksi.

6 Tulokset on luettava 5 minuutin aikana testin tekemisestä.

7 Tuloksia ei saa tulkita enää yli 8 minuutin jälkeen.

8 C+ Kontrollitulos, joka tulee aina näkyä, jos kontrollitulos ei näy, se tarkoittaa virhettä.
T- Kontrollitulos, jos kasettin löytyy väärin, se olisi negatiivinen haastamattomuus tulos.
Negatiivinen tulos: Tuloksella löytyy kontrollitulos (C) ja testitulos (T) alueille haastamattomuus tulos. Testitulos (T) väärä värialueella on näkyvä, mutta kasettin väri ei näy.
Positiivinen tulos: Tuloksella löytyy kontrollitulos (C), mutta testitulos (T), EI löytyä positiivista haastamattomuutta, jolloin näyte on positiivinen.

9 **VARMISTESEULAT**

10 **Tarvittavat välineet:**
• Varmistepuikot A ja B
Jokainen puikosta koostuu kahdesta osasta: osasta A puikosta, ja osasta B osasta (toinen osasta)
• Nimittarrat
• Sinetitarrat
• Laboratoriolikarit

11 **Virheen tarkistus ohjeiden**
2017-puikot: Virheistä ei tulkita.
2018-puikot: Virheistä ei tulkita.
Virheistä ei tulkita.
Virheistä ei tulkita.

12 **Käytännön ohjeet:**
• Käytännön ohjeet
• Henkilökatsastus
• Käytännön ohjeet
• Käytännön ohjeet
• Käytännön ohjeet
• Käytännön ohjeet

13 Sinetitarra kiinnitetään korkein yli niin, että se tulee osittain putkessa olevan nimittarran päälle.

14 ~~Tarraa ei saa irrottaa enää, kun se on kerran kiinnitetty!~~

15 Näyte säilyy jääkapissa (+4 astetta) 4 vuorokautta, jonka aikana näyte tulee toimittaa laboratorioon jatkokäsitellyä varten.

16 **AMMATTILAISTEN PALVELUPUHELIN**
03-31177800

17 **MUISTA LAHETTAA TEHDYSTÄ HENKILÖNKATSAUKSESTA TARVITTAVAT PAPERIT ASIANOMAISILLE.**